

Dkt. Jim Spiegel, Falsafa ya Dini, Kipindi cha 9, Tatizo la Uovu

© 2024 Jim Spiegel na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Huu ni kipindi cha 9, Tatizo la Uovu.

Sawa, tumezungumzia kuhusu ushahidi na hoja kadhaa za imani ya Mungu.

Sasa, hebu tuzungumzie pingamizi au ukosoaji muhimu zaidi wa imani ya Mungu, ambayo ni tatizo la uovu. Kile ambacho kimejulikana kama tatizo la kawaida la uovu, kama pingamizi la kifalsafa, kilielezwa kwa mara ya kwanza na mwanafalsafa wa kale Epicurus huko nyuma katika karne ya 3 au ya 4 KK. Tatizo au pingamizi hilo linaweza kuulizwa kwa njia ya swali, na kwamba, kuwepo kwa Mungu mwema, mwenye nguvu zote, na anayejua yote kunawezaje kupatanishwa na uhalisia wa uovu duniani?

Kwa hivyo, hebu tuanze kwa kuzingatia ufafanuzi wa kawaida wa uovu. Inarudi kwa Augustine, na hiyo ni kwamba, uovu ni upungufu wa wema au upungufu wa kuwa. Ni ukosefu wa wema. Na hii, hadi leo, nadhani ni ufafanuzi uliopo wa uovu, angalau miongoni mwa wale walio katika mila za Mungu.

Na fasili zingine ambazo nimesikia huishia kuwa tofauti za fasili hii. Mimi ni rafiki wa mwanafalsafa Mkristo Doug Geivett . Tulikuwa tunazungumzia tatizo la uovu wakati fulani, na alionyesha kutoridhika na fasili ya uovu ya Augustinian.

Nikasema, vema, ungeufafanua uovu? Akasema ninaufafanua kama tofauti na jinsi mambo yanavyopaswa kuwa. Nilipotafakari hilo, niligundua kuwa hiyo ni aina ya tofauti katika mada ya Augustinian hapo, ikifafanua uovu kwa upande wa ukosefu wa wema. Katika hali hii, ninaelewa kama kushindwa kuendana na jinsi mambo yanavyopaswa kuwa.

Lakini kwa ufafanuzi huo wa jumla wa uovu mkononi, basi tunaweza kutofautisha kati ya aina mbili kuu za uovu au njia mbili kuu tofauti ambazo tunapitia upungufu wa wema au ukosefu wa wema. Mojawapo ya hizo ni uovu wa asili, na huo ni uovu unaotokana na matukio ya asili kama vile vimbunga, njaa, saratani, aina zote za magonjwa ya kuambukiza, na kasoro za kuzaliwa nazo. Hizi zote zingekuwa mifano ya uovu wa asili.

Na kisha una uovu wa kimaadili, ambao ni uovu unaotokana na chaguo la viumbe huru, sivyo? Ubakaji, na mauaji, na uongo, na wizi. Hayo yote ni maovu ya kimaadili. Kwa hivyo, iwe ni uovu wa asili au uovu wa kimaadili, tunazungumzia kuhusu kuachana na jinsi mambo yanavyopaswa kuwa.

Tunazungumzia kuhusu uhaba wa wema, lakini huja katika aina tofauti. Kwa hivyo una uovu wa asili na uovu wa kimaadili. Mwanatheolojia mkuu wa miaka 30-40 iliyopita ni mwanafalsafa anayeitwa William Rowe.

Alifundisha katika Chuo Kikuu cha Purdue kwa miaka mingi, na aliandika makala miongo kadhaa iliyopita ambayo imeenea sana, ambapo anasema kwamba kutokuamini Mungu kunahesabiwa haki kimantiki kwa sababu, au moja ya sababu kuu za kutokuamini Mungu kuhalalishwa kimantiki ni kwa sababu ya tatizo hili la uovu, ambalo anawasilisha katika hoja rasmi inayosema hivi. Kwamba kuna mifano ya mateso makali ambayo kiumbe mwenye nguvu zote, anayejua yote angeweza kuyazuia bila hivyo kupoteza mema zaidi au kuruhusu mabaya mengine kuwa mabaya au mabaya zaidi. Angalia hapa anazingatia uovu wa asili.

Pili, kiumbe mwenye ujuzi wote, mtakatifu, mwema angezuia kutokea kwa mateso yoyote makali ambayo angeweza isipokuwa asingeweza kufanya hivyo bila hivyo kupoteza mema mengine makubwa zaidi au kuruhusu mabaya mengine mabaya au mabaya zaidi. Kwa hivyo, kiumbe mwenye uwezo wote, mwenye ujuzi wote, mtakatifu, mwema hayupo. Kwa hivyo hiyo ndiyo hoja ya Rowe dhidi ya imani ya Mungu inayotegemea uovu.

Anabainisha kwamba dhana ya pili ni moja ambayo wote wawili, wasioamini Mungu na wasioamini Mungu, watathibitisha, sivyo? Iwe wewe ni mkanamungu au mkanamungu, unapaswa kuamini kwamba kiumbe mwenye ujuzi wote, mtakatifu, mwema angezuia kutokea kwa mateso yoyote makali ambayo angeweza kufanya isipokuwa asingeweza kufanya hivyo bila kupoteza mema mengine makubwa au kuruhusu uovu ambao ni mbaya au mbaya zaidi. Kwa hivyo, anaamini kwamba wote wawili, wasioamini Mungu na wasioamini Mungu, wangethibitisha dhana hiyo ya kwanza, kwamba kuna matukio ya mateso makali ambayo kiumbe mwenye nguvu zote, anayejua yote angeweza kuyazuia bila hivyo kupoteza mema mengine makubwa au kuruhusu uovu mwingine kuwa mbaya au mbaya zaidi. Je, hiyo ni kweli? Kwa nini uamini hivyo? Rowe anasema kwamba uzoefu wa mwanadamu unahalalisha imani yetu kwamba kuna baadhi ya matukio ya mateso kama hayo.

Tuiite hiyo uovu usio na maana. Uovu usio na maana ni ule ambao hauhitajiki kabisa na hauchangii mema zaidi. Na anatoa mfano wa hili kwa kurejelea, tuseme, mnyama asiye na hatia msituni.

Mwana-kondoo mchanga anakamatwa kwenye moto wa msituni na kufa kifo cha kusikitisha na chungu. Na tunajua hili limetokea kwa sababu tumegundua mizoga ya wanyama baada ya moto. Je, hilo linaweza kuwa na faida gani kwa mnyama kama huyo kuteseka vibaya hivyo? Je, Mungu hangeweza kuzuia hilo? Kwa hivyo hilo linaonekana kama uovu usio na sababu.

Wanafalsafa wengine wametambua visa vya uovu usio na sababu katika matukio ya wanadamu ambapo watu huteswa na kuteseka kwa kila aina ya hatima mbaya kwa njia ambayo inaonekana haiwezekani kuelezea hili kwa upande wa nguvu na wema wa Mungu. Kwa hivyo, kuna njia mbili za kushambulia au kujaribu kukosoa hoja ya Rowe anayoitambua. Moja ni kile anachokiita shambulio la moja kwa moja, ambalo lingekuwa kukataa dhana hiyo ya kwanza na kufanya hivyo kwa kuonyesha kwamba, tazama, kuna baadhi ya bidhaa ambazo zinaweza kujitokeza kutokana na tukio fulani la kutisha, iwe ni kuchomwa moto kwa mwana-kondoo au mateso ya mtoto asiye na hatia.

Jibu la Rowe hapa ni kwamba mila ya imani ya Mungu inadaiwa kwamba uzima ni wa namna ambayo hatuwezi kujua makusudi yote ya Mungu duniani. Kwa hivyo, ikiwa imani ya Mungu inajaribu kutoa maelezo kwa kila uovu, hilo linaonekana kwenda kinyume na chembe ya mila ya imani ya Mungu na hukumu yake, ambayo inapaswa kuruhusu fumbo. Lakini itakuwa kinyume cha sheria kwake kumfunga pingu mtu wa imani ya Mungu katika jibu lake kwa tatizo la uovu kwa msingi huo.

Kwa sababu tu tunakubali fumbo haimaanishi kwamba haifai kujaribu kutambua mema yanayoweza kutokea kutokana na hali mbaya au zenye uchungu. Anabainisha kuwa njia nyingine ya kukosoa hoja yake ni kile anachokiita shambulio lisilo la moja kwa moja, na hiyo itakuwa kuthibitisha dhana ya pili na kukataa hitimisho kwamba hakuna Mungu, na kwa hivyo, kuhitimisha, hapana, kuna Mungu mwenye nguvu zote, ambaye ni mwema, ambaye anajua yote. Kinachofuata kutokana na hilo, kwa kuwa ni hoja halali, ni kwamba dhana hiyo ya kwanza lazima iwe ya uwongo.

Na hiyo ingekuwa mbinu, nadhani, ambayo wengi wa waamini Mungu ninaowajua, Wakristo wengi ninaowajua, wangechukua mbinu ya kusema, siwezi kuelezea kwa nini mtoto huyo angechomwa moto hadi kufa, kwa nini Mungu angeruhusu hilo au mateso ya watoto wadogo, lakini najua Mungu ni halisi. Na ninajua kwamba haruhusu maovu ya bure tu; haruhusu mateso na matukio ya kutisha kutokea bila sababu nzuri, hata kama siwezi kutambua hilo ni nini. Lakini dhana hiyo ya kwanza haiwezi kuwa kweli.

Jibu la Rowe ni kwamba mchamungu anaweza kufikiria hivyo, na inaonekana kuwa ndiyo njia bora ya mchamungu, lakini lazima kuwe na misingi huru ya kumwamini Mungu. Na sababu hizo zinaweza kuwa zipi? Hakika yeye si mtu mwenye uhakika kwamba kuna ushahidi huru kwa Mungu ambao ni wa kutosha kuwa na uhakika kwamba kiumbe kama huyo yupo. Kwa hivyo labda hatimaye inategemea hilo.

Tuna sababu gani huru za kuamini kwamba kuna Mungu katika mtazamo wa Rowe? Na nina uhakika hakuunga mkono wazo kwamba imani katika Mungu ni ya msingi pia. Kwa hivyo, ni msimamo gani mtu asiyeamini Mungu anapaswa kuchukua kuhusu mantiki ya msimamo wa mtu anayeamini Mungu? Rowe anatofautisha chaguzi tatu tofauti. Mojawapo ni kile anachokiita uungu usio rafiki, uungu usio rafiki.

Na huo ndio mtazamo kwamba hakuna mtu mwenye haki ya kuamini kwamba Mungu wa Mungu yupo. Hilo hakika lingeonyesha mtazamo wa wasioamini Mungu wavya ambao tumezungumzia. Nadhani Dennett, Dawkins, Harris, na Hitchens wote wangekuwa wasioamini Mungu wasio rafiki.

Tena, kwa maana hiyo , ni, unajua, mtazamo kwamba hakuna mtu ambaye angeweza kuhesabiwa haki kimantiki katika kumwamini Mungu. Lakini unaweza kuwa mtu asiyejali Mungu na kushikilia kwamba inaweza kuwa au inaweza kuwa na haki kimantiki kuwa mtu wa Mungu, kimsingi kutochukua msimamo kuhusu suala hilo. Au mtu anaweza kuwa mtu wa Mungu rafiki, na huo ndio mtazamo kwamba mtu wa Mungu anaweza kuhesabiwa haki kimantiki katika imani yake katika uwepo wa Mungu, licha ya, unajua, ukweli kwamba wanaona ni ukweli kwamba hakuna Mungu.

Wazo hapa ni kwamba mtu anaweza kuamini kwa haki kitu ambacho si cha kweli. Inawezekana kushikilia imani ambayo si ya kweli kwa sababu tu ushahidi au ulimwengu unaweza kufasiriwa kwa njia fulani, unajua, kwa upatano na uhalali fulani ambao, unajua, ni wa uongo. Kwa hivyo anatoa mfano wa jamaa aliye kwenye ndege ya kibiashara inayoanguka baharini.

Na habari kuhusu hilo zinapoenea , hawapati manusura wowote. Imeripotiwa katika habari, na, unajua, kila mtu anadhaniwa amekufa. Lakini mtu huyu mmoja alinusurika ajali hiyo, na anaruka juu na chini ndani ya maji katikati ya Bahari ya Pasifiki, na mawazo yake yanawaendea wanafamilia na marafiki zake, ambao anawajua wanaamini kwamba amekufa.

Na wana haki ya kuamini kwamba amekufa. Ni watu wangapi wangukusurika ajali kama hiyo ya ndege katikati ya bahari? Kwa hivyo hiyo ingekuwa imani ya uongo lakini ya busara kwamba yeye, pamoja na kila mtu mwingine, alikuwa amekufa, ingawa kulikuwa na angalau mtu mmoja aliyenusurika. Tunaweza kufikiria mifano mingine ya imani za uongo za busara.

Tunaangalia imani za zamani kuhusu kila kitu kuanzia asili ya Dunia, au ni sayari ngapi ziliaminika kuwapo hapo awali kabla ya teknolojia tuliyotuwezesha kutazama katika sehemu za nje za mfumo wetu wa jua na kugundua sayari kama Neptune na Uranus na Pluto. Bado naamini Pluto ni sayari, ingawa haijatambuliwa. Lakini hakukuwa na uwezo wa kiteknolojia katika siku hizo wa kugundua sayari kama hizo.

Kwa hivyo, watu walikuwa na mantiki katika imani yao kwamba kulikuwa na sayari tano au sita au saba pekee katika mfumo wetu wa jua, ingawa imani hiyo ilikuwa ya uwongo. Kwa hivyo hiyo ndiyo wazo la Rowe hapa, na ndiyo maana angejiona kama mkanamungu rafiki katika suala hilo, akisisitiza kwamba, ndio, ninyi mnaoamini Mungu mmekosea. Hakuna Mungu, lakini bado mnaweza kushikilia imani yenu kimantiki, kulingana na mambo kadhaa.

Hili linazua swali la kuvutia, nalo ni: kama ungekuwa mtheisti, je, ungekuwa mtheisti rafiki au msaliti asiye rafiki? Je, unaamini kwamba mtu anaweza kushikilia mtazamo wa kutokuamini Mungu kwa njia ya busara? Ikiwa ndivyo, basi ungekuwa mtheisti rafiki ikiwa hufikirii kuwa inaweza kuwa imani ya busara inayokufanya uwe mtheisti asiye rafiki kwa istilahi hii. Kwa hivyo, hiyo ndiyo hitimisho la Rowe. Tuna sababu nzuri ya kuamini kwamba hakuna Mungu kwa sababu ya tatizo la uovu, lakini wale ambao ni watheisti bado wanaweza kushikilia mtazamo wao kimantiki, ingawa anaamini kwamba hakuna Mungu.

William Alston, mwanafalsafa mkuu wa Kikristo marehemu, alijibu hoja ya Rowe na kutetea nadharia kwamba hoja ya Rowe ina kasoro kwa sababu dhana ya kwanza ina shaka na, kwa kweli, haiwezi kutetewa kwa sababu ya mipaka ya uelewa wa mwanadamu. Alston alishughulikia masuala kadhaa kama haya, akisisitiza mipaka yetu ya kielimu kama njia ya, kwa kushangaza, kuimarisha imani katika imani zetu za kidini kama Wakristo. Lakini Alston anakosoa dhana ya kwanza ya Rowe, ambayo ni, kumbuka, kwamba kuna matukio ya mateso ambayo kiumbe mwenye nguvu zote na anayejua yote angeweza kuyazuia bila hivyo kupoteza mema zaidi au kuruhusu uovu fulani ambao ni mbaya au mbaya zaidi.

Alston anasema hatuna haki ya kukubali dhana hii. Kwa nini isiwe hivyo? Anasema, na hii inamnukuu, kwamba ukubwa au ugumu wa swali ni kiasi kwamba nguvu zetu, upatikanaji wa data, na kadhalika, hazitoshi kabisa kutoa uthibitisho wa kutosha wa kukubali dhana hii. Kwa hivyo hatuna uwezo wa kuchunguza hali hiyo kwa undani, si kimwili tu bali kimaumbile na kimaadili, kiasi kwamba hatuwezi kuwa na uhakika kwamba kuna visa vya mateso ambavyo kiumbe mwenye nguvu zote, anayejua yote angeweza kuzuia bila kupoteza mema makubwa zaidi au kuruhusu uovu fulani ambao ni mbaya au mbaya zaidi.

Na anabainisha kwamba hoja ya dhana, au wazo kwamba kuna maovu haya yasiyo na msingi, inategemea hitimisho la msingi. Ni hitimisho rahisi sana analolitambua hapa, na kimsingi ni hili: kwa kadiri ninavyoweza kujua, P ndiyo kesi. Kwa hivyo, P ndiyo kesi.

Sasa, hilo ni jambo ambalo sisi sote hufanya, waamini Mungu, wasioamini Mungu, na wasioamini Mungu, kwamba kama tungekuwa waangalifu zaidi katika nadharia, tusingefanya mengi. Mara nyingi, haina madhara kiasi. Unajua, watu huingia kwenye mijadala kuhusu, unajua, timu za michezo, sawa, au wachezaji.

Inaonekana kwangu kwamba, unajua, Tom Brady ndiye quarterback bora zaidi kuwahi kucheza. Inaonekana kwa mtu mwingine kwamba, unajua, Peyton Manning au Drew Brees au John Elway ndiye quarterback bora zaidi kuwahi kucheza. Kwa kadiri ninavyoweza kujua, hivi ndivyo ilivyo.

Na kisha mtu mwingine anasema, sawa, kwa kadiri niwezavyo kujua, basi kila mmoja ana uhakika kwamba mtazamo wake ni sahihi. Lakini kwa sababu tu inaonekana hivyo kwako, au kwa kadiri unavyoweza kuona, na uelewa wako mdogo wa ushahidi kama mwanahistoria wa mpira wa miguu, unajua, hakika haimaanishi kwamba mtazamo wako ni sahihi. Kwa hivyo, sote tunahitaji unyenyekevu zaidi wa kifalsafa.

Lakini katika hali hizo, haina madhara yoyote. Lakini unapozungumzia suala kubwa na muhimu kama kuwepo au kutokuwepo kwa Mungu, tunahitaji kuwa waangalifu sana hapa. Kuna mengi yanayoendana na hitimisho letu.

Anasema sababu hii mara nyingi huwa hitimisho lisilo na maana ni kwamba, kama anavyosema, ili kuhesabiwa haki katika dai kama hilo, mtu lazima awe na haki ya kuepusha uwezekano wote wa moja kwa moja kwa kile ambacho dai hilo linakataa kuwa kipo. Kwa hivyo, ni sababu gani zinazowezekana kwa nini Mungu anaweza kuruhusu mateso makali kama hayo ambayo yanaonekana kuwa ya bure? Hilo ndilo swali. Unapojaribu kuelezea kuwepo kwa uovu duniani, iwe ni mateso makali au ukosefu wa maadili, mtu anapofikiria kwamba, hmm, labda hii ndiyo sababu Mungu anaruhusu hili, mtu anatoa kile kinachoitwa theodicy.

Theodicy ni jaribio la kutambua sababu za Mungu za kuruhusu uovu. Je, sababu za Mungu za kuruhusu uovu zinaweza kuwa zipi? Unapokuja na nadharia ambayo, unajua, inajaribu kuelezea hilo, unafanya theodicy. Kwa hivyo, Alston anapitia nadharia kadhaa kuu, sio zote, lakini baadhi ya muhimu zaidi, ili kuonyesha kwamba, kwa yote tunayojua, labda, unajua, theodicy fulani hutoa maelezo hapa, hata kama haionekani hivyo mwanzoni.

Mojawapo ya haya ni nadharia ya adhabu, ambayo inasema kwamba Mungu huruhusu aina fulani za mateso kama adhabu ya dhambi, labda wakati mwingine kumrekebisha mtu anayeteseka. Sasa, hii inaweza isimhusu Bambi mdogo msituni, sivyo? Hakuna kitu ambacho mtoto mdogo alilazimika kutubu, lakini kinaweza kutumika kwa kila aina ya hali chungu ambazo wanadamu hujikuta ndani yake. Na mara nyingi ni vigumu, kama si haiwezekani, kujua, katika hali fulani, kama mtu anaweza kuwa anateseka kwa sababu Mungu anataka kumrekebisha mtu huyo au anateseka tu kwa nidhamu ya Mungu kwa sababu amekuwa mpotovu sana katika muktadha fulani au mwingine kwamba, unajua, wanalipa kwa namna fulani.

Hakika, kuna aina za tabia ambazo zina kile tunachokiita matokeo ya asili ambayo ni chungu na magumu, ambayo Mungu ameyaunganisha katika ulimwengu, au angalau katika biolojia yetu. Kwa mfano, ikiwa wewe ni mhusika mkuu, tuseme, ikiwa wewe ni mzinzi wa kingono na unashiriki katika shughuli za kingono na wenzi wengi tofauti kwa muda mrefu, hatimaye kuna uwezekano mkubwa utapata aina fulani ya ugonjwa wa zinaa, ugonjwa wa zinaa. Kwa hivyo unateseka kwa sababu ya uzinzi wako, ambao, hata kama haikuwa amri maalum ya Mungu katika kesi hiyo kwamba

ungepata ugonjwa huo wa zinaa, amejenga ulimwengu, na mifumo yetu ni ya kibayolojia kiasi kwamba hii ingekuwa matokeo.

Mtu anaweza kusema, ndio, unaadhibiwa au kuadhibiwa kwa dhambi yako, na kadhalika. Watu ambao ni waongo wa kimatibabu hatimaye hulipa. Watu ambao, unajua, huingia katika tabia ya kuiba au chochote kile, hatimaye hulipa.

Hakuna anayeepuka chochote, kwa kweli, kulingana na mtazamo wa itikadi ya Mungu. Lakini katika ulimwengu huu, watu wanapoteseka, wazo ni kwamba angalau wakati mwingine wanaadhibiwa au kuadhibiwa kwa makosa yao ya kimaadili. Lakini, kama Alston anavyosema, mara nyingi tuko katika nafasi mbaya ya kutathmini kiwango cha dhambi ya mtu fulani au kiwango ambacho mateso kupitia adhabu yanaweza kuwa na athari ya kurekebisha.

Hatuna taarifa za kutosha kutoa hukumu zinazofaa katika visa vingi. Mara nyingi, hata katika kesi yetu wenyewe, unajua, tunajiuliza, je, ninateseka sasa kwa sababu ya nidhamu ya kimungu, au ni tu, unajua, ninapitia bahati mbaya, au labda ninateswa kwa sababu tu nilikuwa mwadilifu katika hali fulani. Kuna kitu kama mateso ya haki, na hilo linaweza kuwa gumu sana kulitatua.

Hoja ya Alston inatumika pia hapo kwamba tuko katika hali ngumu sana na ya kimantiki. Tuna mambo mengi tu, na tunaweza kuyatafsiri vibaya, unajua, wakati mwingine. Kwa hivyo, ni aina ya kipimo cha unyenyekevu, sawa, kwamba tunahitaji kutambua hilo.

Na katika muktadha huu, tunapofanya hukumu kuhusu, unajua, kuwepo au kutokuwepo kwa Mungu kwa sababu ya uhalisia wa uovu katika ulimwengu huu, yaani, Alston angesema, hiyo ni kuwa na ujasiri mkubwa katika ukombozi wa akili na maarifa ya kibinadamu kuliko tunavyopaswa kuwa. Itiodini nyingine ni ile inayoitwa Itiodini ya kutengeneza nafsi, ambayo inasema kwamba Mungu huruhusu mateso ili kukuza sifa nzuri za tabia ndani yetu na hatimaye kujenga uhusiano wa upendo nasi kwa milele. Tunaweza kutambua kila aina ya visa ambapo mtu fulani hukua kwa kiasi kikubwa kupitia mateso na ugumu katika maisha yetu wenyewe.

Tunaweza kutaja visa ambapo tulikua kwa kiasi kikubwa kimaadili. Labda tulikuwa na imani kubwa zaidi, tukiwa na uhusiano mkubwa na watu na jinsi tunavyowatendea kwa sababu ya mambo tuliyoyapitia. Kwa hivyo, unajua, kauli mbiu ya Nike, unaiona kwenye vibandiko vya bumper: hakuna maumivu, hakuna faida, sivyo? Namaanisha, ni muhimu kwa riadha, sivyo? Unafanya mazoezi kwenye gym hadi kufikia hatua ambapo ni chungu.

Kwa nini? Ili uweze kufaidika kwa kiasi kikubwa. Na hivyo, inatumika kwa sehemu kubwa ya maisha ya mwanadamu. Hilo ni wazo la msingi katika theodicy ya kutengeneza roho.

Na kusema kwamba, katika kisa hiki maalum cha uovu usio na sababu, hakukuwa na faida kwa mtu aliyeteseka. Naam, wewe tu, hatuwezi kujua hilo. Hatujui kwa hakika kama ndivyo ilivyo.

Kama anavyobainisha, sisi si waamuzi wa kutegemewa kuhusu mitazamo au tabia za watu wengine, ni kiasi gani wangeweza kukua kupitia hilo au wangeweza kukua katika siku zijazo. Na tunakosa taarifa nyingi kuhusu maisha ya baada ya kifo. Hilo ni jambo la kupuuza.

Tuna taarifa chache sana kuhusu maisha ya baada ya kifo na jinsi roho zetu zinavyoweza kuendelea kukua hata huko kupitia mateso tunayopitia katika ulimwengu huu. Hatujui tu. Lakini hiyo inaweza kuwa hivyo.

Ukitafakari ukuaji tunaouona kwa watu katika ulimwengu huu zaidi ya maisha haya hadi ulimwengu ujao, labda hilo ni jambo linalofaa kutarajia. Dhana ya tatu, au kile wanafalsafa siku hizi wanapendelea kukiita ulinzi, ni ulinzi wa hiari, ambao unasema kwamba kutokea kwa uovu katika ulimwengu huu ni matokeo ya Mungu kupanga uwepo wa hiari huru ya mwanadamu, ambayo ni muhimu kwa mahusiano ya kweli. Mungu alitaka wanadamu waweze kuhusianisha kwa uhuru wao kwa wao na kwa uhuru naye na kuwa viumbe muhimu kimaadili ili tuweze kuwa na hatia na kuwajibika kimaadili kwa tabia zetu.

Na njia pekee ya kufanya hivyo, kulingana na mtazamo huu, ni kwamba Mungu anatupa uhuru fulani wa hiari. Kwa hivyo labda hiyo inaelezea uovu mwingi, hakika uovu wa kimaadili, ambao watu wana hatia nao, kwamba ilikuwa tu chaguo lao lililofaa lililosababisha uzoefu fulani wenye uchungu. Na hakuna wa kumlaumu ila mtu aliyefanya hivyo.

Na kwamba Mungu hakuwazuia kwa sababu hakutaka kuingilia uhuru wa watu. Kwa hivyo, je, hilo linafanya kazi katika kesi fulani? Labda. Labda sivyo.

Lakini hatuwezi, kama Alston anavyosema, kubaini kwa uhakika ni kiasi gani cha kuingiliwa kwa Mungu kunaweza kushinda uhuru wa binadamu katika kesi fulani. Hatujui tu. Hatujui mipaka ni ipi ikiwa ulinzi huu wa hiari uko kwenye njia sahihi.

Hatujui mipaka ya Mungu kumwongoza mtu mbali na uovu fulani anaoupanga. Na kisha, hatimaye, kuna nadharia ya sheria ya asili, ambayo inasema kwamba Mungu alilazimika kuumba ulimwengu kwa mtindo kama sheria ili kufanya hali za maisha zitabirike kwa njia inayofaa. Uovu wa asili ni matokeo ya hili.

Kwa hivyo hapa tena, tunazungumzia kuhusu majanga ya asili na mabadiliko ya kijenetiki, saratani, kasoro za kuzaliwa, na kadhalika, ugonjwa wa moyo, hilo si matokeo ya mtu, tuseme, kujitunza vibaya. Baadhi ya watu wana ugonjwa wa moyo

kwa kuzaliwa nao. Kwa nini Mungu aruhusu hilo? Kwa nini Mungu aruhusu hilo, unajua, kimbunga? Kwa nini Mungu aruhusu maporomoko ya matope yaliyowaua watu hao wote na kadhalika? Kwa nini asiumbe ulimwengu tofauti ili mambo haya yasitokee? Kwa nini asiumbe, tuseme, sheria ya mraba kinyume tofauti na kuifanya isiwe hata sheria ya mraba kinyume bali aina tofauti sana ya sheria ya asili kiasi kwamba miili kama yetu ianguke polepole zaidi kiasi kwamba ukianguka kutoka kwenye jengo la ghorofa 10, ungepata tu mshtuko wa moyo, au labda uvunjike mifupa michache, isingekuua? Kwa nini Mungu asingeweza kuweka miili yetu tofauti kiasi kwamba kuungua kwa kiwango cha tatu hakungesababisha uharibifu mkubwa kwa maisha yote bali uharibifu tu kwa miezi michache au kupoteza kiungo? Kwa nini Mungu hakuwaumba wanadamu kama alivyowaumba reptilia wa Urodela ili waweze kukuza miguu ya nyuma? Je, haingekuwa vizuri, unajua, ikiwa rafiki yako angepoteza mguu na badala ya kusema utapata kiungo bandia ili kukabiliana na hilo, badala ya kusema, hiyo itakuwa ngumu kwa miezi mitatu, unajua, lazima usubiri mguu ukue tena na itakuwa vigumu kidogo, lakini basi, unajua, baada ya miezi kadhaa utakuwa na mguu wako nyuma na, unajua, itabidi ufanye mazoezi ya misuli ili uweze kufanana na mguu wako mwingine.

Je, isingekuwa vizuri kama hilo ndilo tatizo, badala ya kupoteza viungo vya kudumu? Je, Mungu hangeweza kuuumba mwili wa mwanadamu na sheria ambazo, unajua, zinahusu aina hizi za vitu tofauti ili tusipate majeraha ya kudumu? Hata hivyo, Alston anabainisha kwamba kwa yote tunayojua, kuna sifa nyingi zinazohitajika za ulimwengu huu ambazo zingepotea kama Mungu angeuumba ulimwengu tofauti sana katika suala la utaratibu kama sheria. Kwa kuwa tunafikiria kuhusu aina hizi za vitu peke yetu, ni rahisi kukosa, na labda tunakosa, matokeo ya ulimwengu ambao, unajua, ulikuwa na sheria tofauti sana katika suala hilo. Na hata kama angeuumba mwili wa mwanadamu ili upone kutokana na majeraha fulani makali kwa urahisi zaidi, labda kungekuwa na kitu kilichopotea hapo ambacho hatimaye ni kizuri.

Hatujui tu. Tena, ni mipaka ya hali yetu ya kielimu. Kwa sababu tu kitu kinaonekana kuwa hivyo, haimanishi kwamba hakika ndivyo ilivyo.

Kwa hivyo, nadhani uchunguzi wa Alston hapa unasaidia sana katika kuimarisha unyenyekevu wa kifalsafa linapokuja suala la masuala haya pamoja na mengine mengi. Alston anahitimisha kwa kubainisha kwamba pia kuna nadharia zenye nguvu zaidi ambazo hazijaota ambazo zinaweza kutoa sababu zaidi za kutilia shaka kama kuna maovu yasiyo na maana. Unajua, katika historia yote ya mwanadamu, nadharia hizi zingine zilibuniwa, na kulikuwa na wakati ambapo hazikujadiliwa au hata kuotwa, na wanafikra wazuri, wanafalsafa, na wanatheolojia walikuja nazo.

Nani anajua ni nadharia gani inayoweza kubuniwa katika miaka ijayo ambayo itakuwa na ufanisi zaidi katika kushughulikia tatizo la uovu kuliko nadharia yoyote kati ya hizi ambazo tumejadili. Kwa nini tuamini kwamba nadharia zote nzuri zimechunguzwa? Unajua, katika historia ya teknolojia, daima kuna aina ya hisia kwamba, uvumbuzi

wote mkubwa umebuniwa, mafanikio yote makubwa ya kiteknolojia yamepatikana, na kisha wakati unaendelea, na una uvumbuzi mkubwa zaidi, na wazo kwamba tumefikia kikomo cha teknolojia ya binadamu linaonekana kuwa la kipumbavu. Nadhani kitu kama hicho ni sawa katika historia ya falsafa, ambapo, ndio, inaonekana kama tumemaliza nadharia zote zinazoweza, na labda kwa ujumla, tumemaliza, lakini nadharia mpya zinabuniwa, tofauti mpya za nadharia za zamani ambazo ni bunifu sana, ambazo hutatua matatizo ya kila aina.

Kwa maana hiyo, falsafa, pamoja na theolojia na nyanja zingine ambazo ni zaidi, tuseme, dhana au katika ubinadamu, huendelea, hata kama huna makubaliano sawa kati ya wasomi wakati huo ambao unapata katika baadhi ya nyanja zingine ambazo ni za majaribio zaidi, kama sayansi ngumu. Kwa hivyo, ni nani anayejua kinachoweza kutokea katika suala la theodi mpya ambazo zinaweza kuondoa tatizo la uovu, na hiyo, pia, kutambua kwamba baadhi ya theodi hizi tayari zina nguvu sana. Nadhani ulinzi wa hiari, pamoja na theolojia ya kutengeneza roho, husaidia sana katika kutatua tatizo la uovu, hata kama hazitalitua kabisa.

Nadhani wanatupa sababu nyingi nzuri za kuamini kwamba hili si tatizo baya kwa mkanamungu. Kwa hivyo hilo ndilo tatizo la uovu.

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Hiki ni kipindi cha 9, Tatizo la Uovu.